

Det stora kyrkraset

Våren 1847 hade knäredsborna tröttnat på sin gamla kyrka från 1200-talet. På sockenstämma i maj beslöt man att den skulle rivas och att en ny, modern kyrka skulle byggas. Arbetet drogs genast i gång. Två år senare stod en stor kyrka med plats för mer än tusen personer färdig att tas i bruk. Då ände något märkligt.

Redan vid förstagångsringningen på kyrkoinvigningsdagen den 30 september 1849 märkte kyrkvaktaren och hans medhjälpare att något var på tok. Tornet var byggt av sten men såg oroväckande smalt ut. Väggarna var genombrutna av stora fönster och ljudgluggar. När klockorna kom i rörelse, började tornet genast knaka och vaja betänkligt. Efter hand gungade hela kyrkobyggnaden i takt med klockornas svängningar. Ringarna förstod att det var fara på färde och satte sig i säkerhet på kyrkbacken.

Det var i sista minuten. Efter en kort stund föll kyrkan samman med dunder och brak. Tornet rasade mot öster över kyrkan och klöv den så att långhusets väggar föll åt varsitt håll. Lyckligtvis hade ännu inte några gudstjänstdeltagare hunnit samlas. När de kom, möttes de av en dammande ruinhög. Experternas undersökning visade att arkitekten hade ritat tornmuren alldeles för klen. Murarmästaren sades också ha blandat murbruket på ett felaktigt sätt. Det ena samverkade med det andra. När de tunga kyrkklockorna första gången kom i rörelse, blev Knäreds kyrka ruin redan innan hon hade invigts. Efter ögonvittnens berättelser har en knäredsbo beskrivit händelsen:

"Slagna av skräck, under klagan och jämmer, stodo skaror av kyrkobesökare, då de hunnit fram och fått se förödel-sen. Det var som om den sista basunen ljudit och den stora domens dag kommit över den arma församlingen. Här hade det nya tornet i Siloa fallit. Hade det varit meningen att det skulle störta och begrava mer än hälften av socknens be-folkning under spillror? Eller hade, såsom ett stort under, den Allsmäktige ingripit och låtit raset komma innan tusen-tals själar hunnit samlas och vigas åt undergången?"

När den nya kyrkan rasade, kom den ratade medeltidskyrkan till heders igen. Rivningen hade visserligen påbörjats och tornet hade tagits ner. Men koret och en stor del av långhuset stod kvar. Kyrkan fick nu provisoriskt lagas med stockar och bräder. Den raserade västra gaveln återställdes med en trävägg. Klockorna hängdes upp i några träd vid kyrkan.

Nu gällde det att finna en syndabock. En sådan fanns otvivelaktigt i form av Överintendentsämbetet och dess arkitekt, som hade konstruerat kyrkan och godkänt ritningarna. Men statliga verk är sällan sinnade att bekänna sina skulder, så man fick söka på annat håll.

Man fann murarmästaren och inledde en rättsprocess mot honom. Han anklagades för att ha blandat för litet lera och för mycket kalk i murbruket, vilket orsakat katastrofen. Han dömdes till ett drygt skadestånd och måste sälja sitt hus och sin tomt i Laholm på exekutiv auktion. Utarmad emigrerade han till USA. För eftervärlden står det klart att han fick sona vad andra hade brutit.

I fyra år fick medeltidskyrkan fungera. Vid jultiden 1851 antog sockenstämman ritningar till en ny kyrka, som över-sändes till Överintendentsämbetet för godkännande. Kanske var det någon form av botgöring att ämbetet i maj 1852 mot sin vana fastställde de nya ritningarna utan minsta ändring. Det mesta av den raserade kyrkans tegel och gråsten kunde användas på nytt. Bönsöndagen 1854 invigdes den nya kyrkan utan att någon riskerade livet. Den står än idag.